

РЕШЕНИЕ

№ 643

гр. София, 24.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 5-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на десети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Величка Борилова

Членове: Зорница Гладилова
Мария Райкинска

при участието на секретаря Красимира Г. Г.а
като разгледа докладваното от Величка Борилова Въззивно търговско дело
№ 20231001000463 по описа за 2023 година

взе предвид следното:

Въззивното производство по реда на чл.258 и сл. ГПК е образувано по жалба на Националната агенция по приходите /НАП/, чрез В. П. – Директор на на дирекция „Държавни вземания“, насочена против Решение № 455/04.04.2023 г., постановено по т.д. № 2613/2022 г. по описа на СГС, ТО. С него е отхвърлен предявеният от въззивника против „Билдко“ООД /н/ и синдика на същото дружество Д. Г. Т. иск с правно основание чл.694 ТЗ за установяване, че вземанията за лихви в общ размер от 145 137,66 лв., начислени върху главници по справки-декларации, подадени за периода 14.01.2014 г. - 13.03.2015 г. и върху главници по декларации обр.6, подадени за периода 09.2013 г. - 02.2015 г. и предявени с молба с изх.№ М-24.28.604/20#18/08.12.2020 г., следва да бъдат удовлетворени в производството по несъстоятелност с поредност по чл.722, ал.1, т.1 ТЗ.

Във въззивната жалба се правят оплаквания за неправилност на обжалваното решение, като постановено в противоречие с материалния закон – ТЗ, ДОПК и ЗОЗ, както и за необоснованост и като правен резултат от последните се иска отмяната му и по съществото на спора постановяване на ново решение, с което предявеният от жалбоподателя иск да бъде уважен.

Ответниците по жалбата не са взели становище по нея.

Пред въззивната инстанция не са събирани нови доказателства.

Софийски апелативен съд, Търговско отделение, Пети състав, като извърши проверка на редовността на въззивното производство, както и на обжалваното първоинстанционно решение, при условията и в пределите, установени в разпоредбата на чл. 269 от ГПК, съобразно която въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, по допустимостта - в обжалваната му част, а по останалите въпроси той е ограничен от посоченото в жалбата, намира следното:

Обжалваното решение на СГС е валидно и допустимо, като постановено от надлежен съдебен състав, в рамките на неговата правораздавателна власт и в съответната форма, по

редовно предявен иск и е подписано.

Страните в производството са надлежно процесуално легитимирани /с оглед твърденията на ищеца/, за който е налице правен интерес от предявяване на положителен установителен иск за установяване съществуването на привилегиата на приетите за удовлетворяване в универсалното производство по несъстоятелност негови вземания по реда на чл.685 ТЗ, по арг. от чл.726, ал.1 и ал.2 ТЗ.

Няма спор в теорията и практиката, че обезпеченията и привилегиите могат да бъдат самостоятелен предмет на възражението по чл.690 ал.1 ТЗ, което се подава срещу изготвените от синдика списъци и по което съдът по несъстоятелността се произнася с определение по чл.692 ал.4 ТЗ, респ. – че могат да бъдат предмет и на иск по чл.694 ТЗ в хипотеза, при която не се оспорва съществуването на вземането, а само неговото обезпечение /или привилегия/ и нейната поредност.

При проверка основателността на оплакванията за неправилност на първоинстанционното решение въззивната инстанция в решаващия състав установи, че същото е и правилно, по следните съображения:

СГС е бил сезиран с предявени в условието на обективно съединяване искове с правно основание чл.694, ал.2, т.1 ТЗ, във вр. с чл.722, ал.1, т.1 ТЗ от НАП против „Билдко“ООД /н/.

Поддържано е в обстоятелствената част на исковата молба, че държавата е кредитор на ответния търговец, спрямо който е открито производство по несъстоятелност с решение № 260303/06.11.2020 г.

В хода на същото с молба изх. № М-24-28- 604/20#18/08.12.2020 г. ищецът предявил държавни вземания, сред които и лихви размер от 145 137,66 лв., обезпечени със запор върху четири броя моторни превозни средства, наложен по реда на ДОПК с Постановление изх. № С200022-022-0071101/13.10.2020 г. и вписан по реда на ЗОЗ в регистъра за особените залози на 17.11.2020 г.

Част от тези вземания обаче не били приети от синдика, а други били включени в списъка на приетите вземания с ред на удовлетворяване по чл. 722, ал. 1, т. 6 ТЗ въпреки вписания запор.

Ищецът подал възражение и срещу двата списъка - спрямо този с неприетите и спрямо този с приетите, но не като обезпечени вземания, като първото от възраженията било уважено частично - неприетите вземания били включени от съда в списъка на приетите вземания, но както те, така и включените първоначално в същия списък били приети като необезпечени и за тях не било предвидено удовлетворяване в първи ред.

Като излага доводи за неоснователност на доводите на синдика и на съда по несъстоятелността относно това действие е поискано от съда да постанови решение, с което да бъде установена привилегия за удовлетворяване на процесните вземания в производството по несъстоятелност по чл. 722, ал. 1, т. 1 ТЗ.

Ответното дружество „Билдко“ ООД /н/ не е взело становище по исковете.

Синдикът на дружеството не е подал отговор по исковата молба, но е поддържал неоснователност на предявените искове в проведеното пред СГС единствено открито съдебно заседание по делото.

Извършената служебна справка по партидата на въззиваемото дружество в ТР при АВп установи, че с Решение № 260326/06.11.2020 г., постановено по т.д. № 577/2020 г. по описа на СГС, обявено в ТР на 10.11.2020 г. по отношение на същото е открито производство по несъстоятелност и за начална дата на несъстоятелността е определена 06.11.2013 г.

В срока по чл.685, ал.1 ТЗ въззивникът НАП е предявил вземанията на Държавата спрямо търговеца с открито производство по несъстоятелност с молба изх. № М-24-28-604/20#18/08.12.2020 г., вкл. процесните такива и вземания за лихви, а именно: 1/ за лихви върху главниците по справки-декларации, подадени в периода 14.01.2014 г. – 13.03.2015 г., и върху главниците по декларации обр. 6, подадени за периода 09.2013 г. – 02.2015 г., в общ размер от 145 137,66 лв.

Посочил е, че вземанията са обезпечени и следва да получат ред на удовлетворяване

по чл. 722, ал. 1, т. 1 ТЗ.

Част от тях са включени от синдика в списъка с приети вземания /т.4 от списъка, обявен в ТР на 22.01.2021 г./, с ред на удовлетворяване по чл.722, ал.1, т.6 ТЗ.

Друга част от предявените вземания са били включени първоначално в списъка с неприети такива /т.6 от списъка, обявен в ТР на 22.01.2021 г./, като след подадено възражение от кредитора с определението си, постановено по реда на чл.692, ал.4 ТЗ от 02.12.2022 г. /обявено в ТР на същата дата/, съдът по несъстоятелността е включил тези вземани в списъка с приети такива, но пак с ред на удовлетворяване по чл. 722, ал. 1, т. 6 ТЗ. Със същото определение е оставено без уважение възражението на въззивника срещу определената от синдика поредност на вече приетите вземания.

Пред първоинстанционния съд са приети като писмени доказателства Постановление № С200022-022- 0071101/13.10.2020 г. за налагане на запор върху четири леки автомобила за обезпечаване на вземания за лихва в общ размер от 145 137,66 лв., издадено по реда на ДОПК, както и удостоверение от ЦРОЗ, според което наложеният запор е вписан на 17.11.2020 г., т.е след датата на откриване на производството по несъстоятелност .

При безсъмнената установеност на гореизложените факти, по осъществяването на които страните по делото и не спорят, спорът по делото има правен характер и се заключава в даване отговор на въпроса дали при наложеният по реда на ДОПК и вписан по реда на ЗОЗ запор за обезпечаване на предявените от НАП държавни вземания създават привилегия за удовлетворяването им с ред по чл.722, ал.1, т.1 ТЗ при реализация на запорираното имущество в производството по несъстоятелност.

Решаващият въззивен състав изцяло споделя изводът на първоинстанционния съд, че отговорът на този спорен в производството въпрос е отрицателен, както и изложените в подкрепа на този отговор доводи, основани на трайната и последователна практика на касационната инстанция. Ето защо и за избягване на излишното приповтаряне на тези мотиви се препраща към тях по реда на чл.272 ГПК.

Във връзка с оплакванията във въззивната жалба, излага и следното:

Както теорията, така и съдебната практика са единни в разбирането си, че привилегията е процесуално неделимо акцесорно право, което се упражнява в изпълнителния процес. Неин адресат е органът, който има задължението да определи кой кредитор има право да се удовлетвори с предпочитание от получената от осребряването на имуществото на длъжника сума. В производството по несъстоятелност този орган е съдът.

Основното деление на привилегиите е на общи и особени, като установеното разбиране е, че запорът не е привилегия и не може да бъде отнесен нито към общите, нито към особените такива.

Обективното ни право дефинира като привилегии залогът и ипотеката, а нормата на чл.397, ал.1, т.2 ГПК определя запорът не като привилегия, а като вид обезпечителна мярка. Предвид че ТЗ не съдържа други изрични и различни постановки следва да се приеме, че общите правила относно привилегиите и обезпечителните мерки намират приложение и по отношение на производството по несъстоятелност, независимо от специфично универсалния му характер на изпълнително производство, имащо за цел справедливото за удовлетворяване на всички кредитори.

Изложеното предпоставя, че след като запорът не е привилегия, а обезпечителна мярка, то налагането му има онези действия по отношение длъжника и кредитора-взискател, установени от чл. 451 и чл.452 ГПК. Те обаче по никакъв начин не установяват привилегията в лицето на взискателя да се удовлетвори предпочтително от осребряването на запорираната вещ.

Горните разсъждения следва да се отнесат и към вземанията, обезпечени със запор или възбрана, вписани по реда на ЗОЗ, по арг. от чл. 12, ал. 2 ЗОЗ, който текст установява, че последица от вписването на запора е противопоставимостта на правата на обезпечения кредитор по отношение на кредитор, в чиято полза е учреден по-късно особен залог върху запорираното имущество, а не привилегированото удовлетворяване на кредитора с вписан обезпечителен запор от стойността на запорираните вещи, защото в тази хипотеза при

принудително изпълнение заложникът кредитор има качеството на хирографарен, а не на обезпечен.

Възприетото тълкуване държи сметка за целта на вписването на обезпечителните мерки по реда на ЗОЗ, което не е насочено към възникване на право на предпочтително удовлетворяване, а към разрешаване на конкуренцията между различните способи на принудително реализиране на заложното право, предвид че насочването на принудително изпълнение по реда на ГПК или ДОПК осуетява пристъпването към изпълнение от страна на заложникът кредитор, ако то не е вписано от заложникът кредитор преди това /арг. от чл. 32а от ЗОЗ/.

Ето защо и след като от вписания по реда на ЗОЗ заповор не произтича привилегия за удовлетворяване вземането на кредитора, в чийто полза е вписан, от него не възниква такова право на кредитора и в производството по несъстоятелност /Определение № 519 от 15.11.2019 г. на ВКС по т. д. № 515/2019 г., I т. о., ТК/.

На отделно основание нормата на чл. 638, ал. 4 ТЗ е установила изрична забрана за налагане на обезпечителни мерки по реда на ГПК или ДОПК върху имуществото на длъжника след откриване на производство по несъстоятелност.

В случая няма спор, че налагането на обезпечителната мярка заповор следва откриването на производството по несъстоятелност спрямо въззиваемото дружество – т.е. фактическият състав на налагането му е завършен след постановяването на решението по чл. 630, ал. 1 ТЗ, поради което и не може да се обоснове друг извод, освен че казуса се регулира от забраната по чл. 638, ал. 4 ТЗ.

Процедурата по налагане на този заповор е уредена от ДОПК, който в чл. 200 определя, че същата се извършва от публичния изпълнител с постановление за обезпечение.

Съответно - чл.202 регламентира процедурата по налагане на заповор върху вземанията на длъжника, като ал.1 касае тези от банките, а ал.2 – от трети лица. Общият принцип изведен и за двете хипотези в ал.3 на с.чл. е, че заповорът се счита наложен с от деня и часа на получаването на заповорното съобщение.

Предвид че обсъдената норма касае както изпълнителния, така и обезпечителния заповор следва, че ДОПК по ясен и недвусмислен начин определя релевантният момент на налагането му - денят на получаване на заповорното съобщение от банката или от третото задължено лице, който в случая следва датата на откриване на производството по несъстоятелност.

Отделно необходимо е да се акцентира още веднъж обаче, че поради обезпечителния му характер с налагането на заповора не се създава привилегия на кредитора за предпочтително удовлетворяване на вземанията, за чието обезпечаване той е наложен.

В тази връзка на възражението на жалбоподателя, че нормата на чл.722, ал.1, т.1 ТЗ е императивна и не подлежи на корективно тълкуване трябва да се отговори, че константната съдебна практика не възприема това разбиране, като допуска такова в частта ѝ, предвиждаща привилегия при удовлетворяване на вземания, обезпечени със заповор или възбрана, вписани по реда на ЗОЗ.

Както вече се посочи, същата съдебна практика еднозначно приема в случай като процесния вписването на заповора за има за противопоставимост на правата на обезпечения кредитор по отношение на кредитор, в чийто полза е учреден по-късно особен залог върху заповорираното имущество, като при принудителното изпълнение кредиторът има качеството на хирографарен, а не на обезпечен.

Затова и вписването на заповор по реда на ЗОЗ не дава право на възискателя на предпочтително удовлетворяване от имуществото, върху което е учреден залогът, поради което такова право не може да има и кредиторът с прието вземане в производството по несъстоятелност.

Предвид на изложеното и т.к. фактите не установяват осъществяването на хипотезата на възникване на привилегията по чл. 722, ал. 1, т. 1 от ТЗ за предпочтително удовлетворяване в производството по несъстоятелност в полза на въззивника кредитор,

правилно първоинстанционният съд е отхвърлил предявеният от него иск за установяване на този факт.

По разноските.

Въззиваемата страна не е поискала присъждане на разноски във въззивното производство, поради което и такива не ѝ се присъждат.

Мотивиран от изложеното, Софийският апелативен съд, търговско отделение, пети състав,

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 455/04.04.2023 г., постановено по т.д. № 2613/2022 г. по описа на СГС, ТО.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните при наличие на предпоставките по чл.280, ал.1 и ал.2 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____